

Nelietuviška „w“ asmens dokumentuose Seimui – nebe baubas?

D www.diena.lt/naujienos/lietuva/politika/nelietuviska-w-asmens-dokumentuose-seimui-nebe-baubas-805701

Ignas Jačasuskas, BNS

Projektas numato, kad originali pavardės rašyba lotyniškos abėcėlės rašmenimis būtų galima, jei „jeigu vardas ir pavardė šiais rašmenimis įrašyti dokumento šaltinyje ir dokumento šaltinis įrodo, kad asmuo arba jo protėviai pagal tiesioginę giminytės liniją turėjo kitos užsienio šalies pilietybę arba su užsieniečiu sudarė santuoką ir jo pavardę paėmė“.

Projektą teikia 70 Seimo narių

Konservatorių iniciuotą projektą teikia 70 Seimo narių, tarp jų – partijos lyderis Gabrielius Landsbergis, „valstiečių“ deleguotas premjeras Saulius Skvernelis, kartu maždaug po 20 konservatorių ir „valstiečių“ frakcijų narių, liberalai, socialdemokratai.

Projekto iniciatoriai Tėvyės sąjunga-Lietuvos krikščionys demokratai (TS-LKD) pranešime pažymi, kad priėmus pataisas „išimtiniais atvejais asmens ar kituose dokumentuose būtų leidžiama vardus ir pavardes rašyti lotyniško pagrindo rašmenimis, įskaitant raides „q“, „w“ bei „x“, kaip daugumoje Europos šalių, išskyrus Lietuvą ir Latviją, kurių kalbų rašmenys yra lotyniško pagrindo“.

Seime taip pat yra piliečių parašais iniciuotas projektas, kuris originalią pavardžių rašybą Latvijos pavyzdžiu leistų tik papildomame paso puslapyje ir kitoje tapatybės kortelės pusėje. Vienas piliečių iniciatyvinės grupės atstovų buvo dabartinis Seimo Švietimo ir mokslo komiteto pirmininkas Eugenijus Jovaiša. Dalis Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos bei konservatorių atstovų remia būtent šitą projektą.

Šiuo metu Lietuvoje galiojantys teisės aktai numato, kad Lietuvos piliečių dokumentuose vardai ir pavardės rašomi lietuviškais rašmenimis. Lietuvos teismai yra priėmę keletą neskundžiamų sprendimų, įpareigojančių Lietuvos piliečių pasuose ir tapatybės kortelėse įrašyti pavardes ir nelietuviškais rašmenimis, bet migracijos valdybos atsisako tai padaryti motyvuodami įstatymo viršenybe prieš teismų sprendimus.

Teismų sprendimais nėra patenkinti ir siekiantieji originalių pavardžių, nes teismai oficialiame paso puslapyje įpareigojo įrašyti lietuvišką ir tik papildomame dokumento puslapyje – originalią pavardę. Už dokumentus su originaliomis pavardėmis kovojančių šeimų atstovai sako, kad jų negaudami jie negali keliauti į užsienį, kitaip pažeidžiamos jų teisės.

Praėjusios kadencijos Seime jau svarstyti du alternatyvūs projektai: vienas leidžia asmens dokumentuose naudoti lotyniškos abėcėlės raides x, w, q, kitas įteisintų originalią pavardžių rašybą papildomame paso puslapyje, bet šios kadencijos Seimas pataisų dar nenagrinėjo.

Originalios pavardžių rašybos lotyniško pagrindo rašmenimis siekia Lietuvos lenkai ir Varšuvos politikai. Originalios rašybos įteisinimo šalininkai teigia, kad jos būtų svarbios ir santuokas su užsieniečiais sudariusiems lietuviams. Kritikai teigia, kad taip būtų sumenkintas konstitucinis valstybinės lietuvių kalbos statusas, gali kilti keblumų skaitant nelietuviškas pavardes.

Sveikina Seimo pataisas

Kovojantys už pavardes su nelietuviškomis raidėmis Lietuvoje išduodamuose asmens dokumentuose sveikina Seime naujai registruotas įstatymo pataisas, kurios leistų jau pagrindiniame paso ar tapatybės kortelės puslapyje Lietuvos piliečių pavardes rašyti su „w“, „q“ ar „x“.

Vilniaus apygardos administracinis teismas antradienį patenkino jau antrą Lietuvos pilietės ir Lenkijos piliečio skundą, įpareigodamas dviejų metų dukrai išduoti pasą ir tapatybės kortelę tiek su lietuviška pavardės forma,

tiesiog ir nesulietuvinta forma „Wardyn“. Nors šis sprendimas dar gali būti skundžiamas, šeima Lietuvos vyriausiam administraciniame teisme (LVAT) yra pasiekusi galutinio palankaus sprendimo dėl kito vaiko pavardės.

Pareiškėjams atstovaujanti Europos žmogaus teisių fondo vadovė Evelina Baliko tvirtina, kad teismų sprendimų policijos Migracijos valdybos nevykdo prisidengdamos įvairiomis teisinėmis kliūtimis. Ji sako, kad problemą galėtų išspręsti konservatorių iniciatyva Seime trečiadienį registruotos pataisos, kurias palaikė pusė visų parlamentarų.

„Šis įstatymo projektas iš esmės išsprendžia visas problemas, kurias turi mišrios šeimos ir kurios yra dabar teismuose. Jei įstatymas būtų priimtas, jis irgi numato, kad tie asmenys, kurie, deja, dabar negali užsirašyti ar dėl kitų kliūčių nėra užsirašę pavardės originaliai, galėtų įstatymu pasinaudoti ir persirašyti“, - sakė ji.

Anot jos, šiuo metu dar laukiama Vilniaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato Migracijos valdybos raštinės atsakymo, kodėl neišduodama asmens tapatybės kortelė už belgo ištekęsiai Lietuvos pilietei Pauwels (Pauels) - ji šiuo metu neturi jokio galiojančio asmens dokumento, tad taip, anot teisininkės, yra priversta pažeisti teisės aktus. Dėl šios situacijos rengiamas kreipimasis į Europos Parlamentą.

Vilniaus migracijos valdyba, kurią LVAT įpareigojo išduoti Jaquet (Žakė) šeimos vaikui asmens dokumentus, anot jos, reikalauja atvykti su lietuvišku ir prancūzišku pasu, kad galėtų registruoti dvigubą vaiko pilietybę.

„Toks reikalavimas yra pasityčiojimas iš vaiko, nes visi žino, kad vaikas galiojančio lietuviško paso neturi - Migracijos valdyba reikalauja padaryti tai, kas yra neįmanoma (...) Dar viename teismo posėdyje Kaune viena Migracijos valdybos atstovė tiesiog siūlė atsisakyti Lietuvos pilietybės, jei vaikas turi problemų“, - pasakojo ji.

LVAT, po Migracijos valdybos skundų, jau yra neskundžiama nutartimi patenkinęs Wardyn, Pauwels, Jaquet bei Mickiewicz (Mickevič) šeimų reikalavimus dėl originalios pavardžių rašybos asmens dokumentuose, nė vienas sprendimas nėra įvykdytas. Migracijos atstovai argumentuoja, kad to neįmanoma padaryti esant įstatymų viršenybei prieš teismų sprendimus.